

Saa er der det andet Spørgsmaal, om de lærde Skoler i den nuværende Skikkelse fortjene at opretholdes som Udtryk for den højeste Dannelse, som Skolen overhovedet giver. Her maa jeg sige, at jeg finder mig paa den anden Side af de erede Medlemmer, som nylig talte. For saa vidt jeg forstod det erede Medlem for Aarhus Amts 2den Valgkreds (Sjengel), saa han endnu i de lærde Skoler, som vi have dem, et Udtryk for det højeste, hvortil vi hidtil have kunnet drive det med vor Skoleundervisning. Mig forekommer det, at vi ikke have nogen saa slet Skole som den lærde Skole her i Landet, naar man ser Sagen fra det Synspunkt, at vi ville give de Unge den bedste Udvikling, som vor Tid raader over. Den lærde Skole er bygget paa et meget antikveret Standpunkt, den er navnlig bygget paa Renais- sance tidens Standpunkt. Jælles for begge Standpunkter er Forestillingen om Klassi- citetens Betydning, en Forestilling, som den Gang kom op, og som nu gaar igen i det 19de Aarhundrede. I alt væsentligt gaar denne Skole bort fra den store Kulturud- vikling, som har fundet Sted siden Renais- sancen. Sa, man kan endogjaa gaa saa langt tilbage med den som til for vor Tidsrequing. Nu er det ogsaa den klassiske Undervisning, som tager en saa overvejende Del af Tiden i Undervisningen. Hvad der dannet det egentlige Vurderingspunkt for den lærde Dannelse, er Klassicismen, og jeg vil sige, at det forekommer mig at være noget af det mest utidsvarende og den fletteste Opdragelse, som man overhovedet kan give de unge Mennesker. Jeg har nogen Interesse for og nogen Kundskab til denne Sag, den Kund- skab, som det giver, at have syset i flere Aar med disse Ting, og den Interesse deri, at jeg selv har Børn, som man jo gerne vil give den bedst mulige Opdragelse. Men saa staar man overfor Skoler, som jeg for mit Vedkommende maa erklære, give en slet Ud- dannelse for Børnene og de unge Mennesker. Det som er Kræftsladen i den lærde Skole, er Udgangspunktet og Grundlaget, nemlig Klassiciteten, opfattet væsentlig fra Renais- sance tidens Standpunkt. Hvis man nu skulde til at danne en lærd Skole med den Opgave at give Børnene og de unge den bedst mulige Uddannelse, som der overhovedet raades over paa det nuværende Kulturtrin, maa der spørges om: Hvad skulle vi af med, og hvad skal der sættes i Stedet? Og saa er der ikke Tvivl om, hvad vi skulle af med, for det første Græsten og for det andet La- tinen. Det glæder mig at se, at der med Hensyn til Græsten ogsaa blandt Fagmænd har udviklet sig den Mening, at Græsten er

overflødig. Naar jeg ser tilbage paa mine Ungdomserindringer, da levede jeg ogsaa den Gang i Illusionen om Værdien af den klassiske Dannelse, og jeg veed jo godt, hvorledes man den Gang gik ud fra, at Græsten var det allerfineste ved den klassiske Dannelse; man mente, at Latinen kunde være god nok i mange Maader, men det var dog kun en afledet Kultur af den rette oprinde- lige Kultur; den rigtige Klassicitet, det fineste overhovedet var Græsten. Nu har jeg i de 24—25 Aar siden da set, at der har udviklet sig en forstandigere Mening blandt Folk om den Ting. Selv om man ikke helt har kastet Græsten bort, er man dog naaet saa vidt, at forstandige Skolemænd sige, at man lige saa godt kunde kaste Græsten bort, naar vi dog ikke have mere Græst, end vi nu have. Jeg tror, der er en ret udbredt Mening mellem Skolemænd i den Henseende. Des- værre ere vi ikke naaede saa langt med La- tinen. Endnu græsferer den Tro, at Latinen er et udmærket Uddannelsesmiddel. Saavidt jeg har kunnet skønne, tro de lærde, hvortil jeg ogsaa i dette Spørgsmaal henregner Ud- junkter og Overlærere, endnu paa Latinen, og saa længe denne Overtro holder sig, saa — det maa indrømmes — er der ikke stor Udsigt til at faa en forstandig Reform af Latinskolen. Ved at fjerne Latinen vil man ikke blot vinde en umaadelig Tid, idet der for Ojeblikket anvendes en usor- holdsmæssig stor Del af Børnenes Tid til Latin. Men Feilen er ikke alene den, at Tiden gaar tabt, det er ogsaa det, at Inter- essen sluges og den Forstening indtræder, som ligger i, at Latinundervisningen drives i Stedet for de Kulturfag, som man kunde tage op, naar man havde den Plads og den Tid, som Latinundervisningen optager. Der er nemlig ved Latinen ikke alene som Sprog, men ved den Kultur, man kommer ind i ved Latinen, den Skavank, at den Kultur ligger 2000 Aar tilbage for den Kultur, hvori vi nu leve, og for at sætte sig ind i den Kultur forsømmer man i en utrolig Grad, hvad der ligger nærmere og har større Betydning i Nutiden. Man maa forbauses over, hvad der i saa Henseende forlanges. Der bliver saaledes gennem Latinen krævet Kundskab om den romerske Stats- og Kommunalfor- fatning. Man skal kende alle Embedsfor- holdene, Domstolene, Notarer, Advokater o. s. v., hele den for Resten udmærkede Statsbygning skal man lære at kende; men vor egen Forfatning lærer man intet om. Jeg er lidt anderledes stillet end de fleste andre i den Henseende, jeg har ikke gaaet den ordi- nære Latinskolevej; men jeg har som de fleste andre 18—19 Aars unge Mennesker, som